
Protokoll

Pensionärsrådet

22 maj 2024

Pensionärsrådets protokoll

Plats och tid	Bornholm, Rådhuset Visborg, 22 maj 2024, klockan 13.00–15.30
Beslutande	Håkan Ericsson (S), Ordförande Britt Ohlsson (SPF Seniorerna), 2:e vice ordförande Fredrik Gradelius (C) Margareta Palmedal (SKPF pensionärerna) Yvonne Werkander (SKPF pensionärerna) Lilian Stenman (PRO Gotland) Anja Blomberg (Pensionärernas Riksorganisation, PRO) Barbro Björkander (SPF Seniorerna) Jan Olander (Riksför pensionärers gemenskapsgrupper)
Ersättare	Lilian Ronander (PRO Gotland)
Övriga	Linda Jacobsson, sekreterare, RSF Cecilia Krook, samverkansledare, RSF Kamilla Olsson, samordnare, SOF Katrín Rindlaug, strateg, RSF Therése Thomsson, myndighetschef, SOF Caisa Skoggren, jämställdhetsstrateg, Länsstyrelsen
Paragrafer	§ 1–12
Underskrifter	Detta protokoll har justerats digitalt och saknar därför signaturer. Sekreterare Linda Jacobsson Ordförande Håkan Ericsson Justerare Margareta Palmedal

Register

PRG § 1	Inledning	4
PRG § 2	Föregående protokoll 2024-03-14	4
PRG § 3	Godkännande av dagordning	4
PRG § 4	Val av justerare	4
PRG § 5	Diskussion äldrefrågor	4
PRG § 6	Rapport socialnämnden	5
PRG § 7	Rapport hälso- och sjukvårdsnämnden	7
PRG § 8	Rapport regionstyrelsen	8
PRG § 9	Måltidskedjan	9
PRG § 10	Våld i nära relation	10
PRG § 11	Övriga frågor	11
PRG § 12	Mötet avslutas	12

PRG § 1 Inledning

Ordförande Håkan Ericsson (S) hälsar alla välkomna och förklarar mötet öppnat.

PRG § 2 Föregående protokoll 2024-03-14

Föregående protokoll 2024-03-14 godkänns och läggs till handlingarna.

PRG § 3 Godkännande av dagordning

Dagordningen godkänns.

PRG § 4 Val av justerare

Till justerare valdes Margareta Palmedal, (SKPF pensionärerna).

PRG § 5 Diskussion äldrefrågor

Ansökan till Otto Åkermanska stiftelsen är inskickad, informerar Britt Ohlsson. Förslaget är att det ska vara en träff i slutet av september 2024 på Kneippbyn. Det ska bjudas på lunch och eventuellt ha en heta stolen, där någon kommer att få svara på frågor. Länsteatern är tillfrågade att delta och Fredrik von Platen. Planen är att bjuda in några byggherrar bland annat från Arvika, för att höra om Arvika projektet.

PRG § 6 Rapport socialnämnden

I socialförvaltningens kompetensförsörjningsplan 2024-2024 kan man läsa följande:

Strategier för att möta kompetensförsörjningsutmaningen

För att lyckas med kompetensförsörjningsmodellen ARUBA har Region Gotland valt att utgå ifrån SKR:s nio strategier för att säkra välfärdens kompetensförsörjning där insatser och aktiviteter för att möta kompetensutmaningen ska tas fram. Utifrån dessa strategier behöver Region Gotland använda en rad av åtgärder, förhållningssätt och nytänkande som tillsammans ska leda till en lyckad, strategisk och aktiv kompetensförsörjning.

Socialförvaltningens aktiviteter på förvaltningsnivå 2024-2027

Arbeta med riskfaktorer

Bra arbetsmiljö och balans mellan arbete och fritid är avgörande faktorer i valet av arbetsgivare. Arbetsmiljöarbete är därför ett viktigt sätt att säkra kompetensförsörjningen. För att skapa friska, hållbara och attraktiva arbetsplatser behöver kommuner och regioner arbeta med friskfaktorer.

- Inom denna strategi utformar regionstyrelseförvaltningen aktiviteter i samband med det regiongemensamma arbetet.

Underlätta för fler att arbeta mer och längre

Bristen på arbetskraft gör att arbetsgivare behöver ta tillvara på den kompetens som redan finns. Behovet av att anställa fler minskar betydligt om deltidsarbetande arbetar fler timmar i veckan och om fler förlänger arbetslivet.

- Erbjudna alla inom Kommunals avtalsområde heltid.
- Erbjudna timanställning till medarbetare som valt att gå i pension.

Värna arbetstiden

I välfärden pågår många verksamheter dygnet runt under alla dagar på året. Arbetstiden är en av arbetsgivarens viktigaste resurser. Arbetsgivarna behöver förlägga arbetstid på ett hälsosamt sätt och samtidigt eftersträva stabilitet och förutsägbarhet.

- Minska ryckigheten i arbetstiderna genom att minimera användandet av övertid och mertid.
- Trygga återhämtningen i scheman och i samband med semester.

Synliggör lön, villkor och förmåner

Kommuner och regioner erbjuder både meningsfulla arbeten och kollektivavtal

med bra villkor och förmåner. Att synliggöra detta för befintliga och potentiella medarbetare är en strategi för att säkra kompetensförsörjningen.

- Inom denna strategi bedrivs arbetet regiongemensamt.

Stärk chefens förutsättningar att leda

Ledarskapet har stor betydelse för möjligheten att attrahera och behålla kompetenta och engagerade medarbetare. Att chefer har rätt förutsättningar att styra och leda är därför centralt.

- Skapa en flerårig plan för att stärka chefers förutsättningar till förändringsledarskap.

Använd kompetens rätt

Genom att ta tillvara och utveckla de befintliga medarbetarnas hela kapacitet och kompetens minskar behoven av fler anställda. Rätt kompetens på rätt plats bidrar till kvalitet och utveckling i verksamheten och är en förutsättning för att säkra kompetensförsörjningen.

- Se över arbetssätten.
- Samarbeta och dela på kompetensen.
- Främja utveckling och omställning.
- Se över chefens förutsättningar.
- Använda metoden Se och Använd Kompetens rätt (SAK) för att utveckla kompetenser.

Utnyttja teknikens möjligheter

Teknik, digitalisering, automatisering och artificiell intelligens kan erbjuda innovativa lösningar för att säkra välfärdens kompetensförsörjning och förbättra både kvalitet och effektivitet.

- Förbättra och öka användandet av digitala stödsystem inom personalområdet, t ex vid schemaläggning, uppföljning av avvikelser - sjukfrånvaro/rehabfördelning av arbetsmiljöuppgifter.

Rekrytera och attrahera bredare

Personer som idag arbetar i andra branscher eller står helt utanför arbetsmarknaden kan med rätt insatser bli framtida medarbetare. Välfärdens arbetsgivare kan bredda sin rekryteringsbas och bli attraktiva för fler.

- Skapa förutsättningar för språkutveckling.
- Attrahera ungdomar till förvaltningens yrken.

Främja medarbetarnas utveckling och möjlighet till omställning

Med goda möjligheter till utveckling och omställning kan medarbetare och verksamheter ta sig an nya eller förändrad arbetsuppgifter.

Kompetensutveckling genom hela arbetslivet skapar engagemang och är en förutsättning för att kunna attrahera och behålla kompetens.

- Lyfta fram utvecklingsvägar inom respektive yrkesområde.
- Utveckla introduktioner inom förvaltningen.

Håkan Ericsson (S), ordförande i socialnämnden

PRG § 7 Rapport hälso- och sjukvårdsnämnden

Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) har sedan den senaste rapporten hållit två sammanträden. Det första den 19 mars och därefter den 17 april.

Sammanträdena har innehållit mål och budgetskrivelse, vilken syftar till att åskådliggöra de utmaningar och behov som HSN står inför kommande år och hanteras därefter i den årliga budgetprocessen. HSN kan konstatera att de ekonomiska utmaningarna är stora, en situation vi delar med resten av landet. Inflationen och minskade statsbidrag har tillsammans haft stora konsekvenser med skenande kostnader på läkemedel, materiel och analyser samtidigt som intäktsunderlaget i delen som är statsbidrag minskat två år i rad. Att åstadkomma en ekonomi i balans kommer ta flera år i anspråk. En handlingsplan är framtagen, vilken adresserar ett flertal områden inom sjukvårdens olika kostnadsdelar.

Vid sammanträdet i mars fick nämnden ta del av hälso- och sjukvårdsbarometerns resultat. Barometern är en undersökning som genomförs i hela Sverige, som mäter befolkningens tillgång till och nöjdhet med sjukvården. Gotland har under hela perioden mätningarna genomförts placerat sig högt upp inom samtliga områden. Så också i år. Generellt sett anser gotlänningarna att man har tillgång till den vård man behöver och att man får den inom rimlig tid. Förtroendet är högt för samtliga delar i systemet, men allra högst för sjukhusvården. Det är glädjande siffror som också ger ett bra underlag för vad vi förtroendevalda behöver arbeta vidare med för att ytterligare förstärka vården.

Nämnden fattade i mars beslut om en förändring gällande ersättning för hårsättningsutrustning, peruker, postischer och tupéer. Under lång tid har vi haft verksamheten upphandlad och hänvisat till en aktör. Vår modell har skiljt ut sig jämfört resten av landet och vi ansluter oss nu till en modell där varje remitterad patient får en större valfrihet genom en kontantersättning.

Vid sammanträdet i april ägnade vi merparten av tiden åt delårsrapport 1, där vi i synnerhet följer upp personal och ekonomi. Verksamhets- och produktionsuppföljning görs i delår 2. Vi kan konstatera att vi har en fortsatt hög kostnadsutveckling och att prognosen för 2024 är negativ, men att vi till del brutit kostnadsutvecklingen och ligger i linje med det gap mellan utfall och

budget som vi gick in i 2024 med. Åtgärderna fortsätter för att sänka kostnaderna och för att förmå riksdag och regering att se Gotlands unika situation och merkostnader för att bedriva sjukvård på en relativt liten befolkning.

Hälso- och sjukvårdsnämnden och socialnämnden har det senaste året haft fokus på samverkan kring de äldre. Vi har genomlyst och förändrat utskrivningsprocessen och påbörjat ett arbete kring hemsjukvården. Nu pågår ett arbete med att ta fram ett ramverk för primärvård och primärvårdsnära verksamhet vilket syftar till att förenkla samarbete och samverkan och förtydliga ansvarsfördelningen mellan våra olika verksamheter.

Filip Reinhag (S), ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden

PRG § 8 Rapport regionstyrelsen

Regionens ekonomi och svårigheterna att finansiera sjukvården har varit uppe på många ärenden och bokslutet för 2023 behandlades under april och på fullmäktige 29 april.

Ur handlingarna från regionstyrelsen: Årets resultat för koncernen uppgår till 23 mnkr och Region Gotlands resultat uppgår till -2 mnkr. Den främsta orsaken till det negativa resultatet är en mycket hög kostnadsutveckling. Årets resultat efter balanskravsjusteringar uppgår till -136 mnkr.

Regionstyrelsen beslutade vid sitt sammanträde 2024-03-05, § 31, att föreslå regionfullmäktige, i samband med att årsredovisningen behandlas, att besluta att:

- 2023 års negativa resultat efter balanskravsjusteringar inte ska återställas då det finns synnerliga skäl. Samtliga nämnder får i uppdrag att vidta nödvändiga åtgärder under 2024 för att den beslutade budgeten inte ska överskridas.

Håkan Ericsson (S), ledamot i regionstyrelsen.

PRG § 9 Måltidskedjan

Josefine Jessen, avdelningschef måltid och Camilla Karlsson, verksamhetsutvecklare, regionstyrelseförvaltningen, informerar om status effekter i hela måltidskedjan vid ett eventuellt införande av kyld mat. De vill gärna ta del av frågor och inspel från pensionärsrådet.

Region Gotlands måltidsavdelning har 22 st tillagningskök och 13 st mottagningskök. 92 st avdelningskök ute i verksamheterna, på förskolor, äldreboenden och hälso- och sjukvården. Det lagas 11 500 portioner luncher dagligen, måndag till fredag. 2 437 000 st måltider lagas varje år.

Det har gjorts flera studiebesök och workshops med personal från förskola och äldreomsorg.

Effekter av kyld mat på äldreboende och lasarettet, gör att det är lättare att anpassa tidpunkt för servering av måltiden, ökad matdoft då maten värms upp på plats, det krävs nya rutiner och att anpassa avdelningskök. Generell påverkan av kyld mat är beredskap, ökad valfrihet, ökad flexibilitet, minskat matsvinn och samordning av specialkost.

Sammantaget konstateras att det bidrar till en flexibel måltidsorganisation och långsiktig effektivitet. Fördelar och högre efterfrågan sjukvården och äldreomsorgen. Effekter i förskolan och skolan behöver utredas vidare. Begränsningar i lokaler och utrustning.

I maj 2022 gavs uppdraget att se över effekter i hela kedjan vid ett eventuellt införande av kyld mat. Till budgetberedningen våren 2023 skulle det presenteras med vilka kunder som skulle kunna erbjudas kyld mat, samt konsekvenserna av detta i hela måltidskedjan. Dessutom komma med ett förslag till vilket av alternativen, nybyggnation eller ombyggnation, som en fullskalig förstudie ska genomföras för. Vid regionsyrrelsens sammanträde i maj 2023, beslutades det mot bakgrund av det ekonomiska läget i Region Gotland att frågan ska återkomma till budgetberedningen 2024.

Det finns inget beslut, än, att kyld mat ska vara överallt, utan främst på äldreboenden och sjukhuset.

Ärendet har nu precis presenterats på budgetberedningen 2024 och ska till regionstyrelsens sammanträde 30 maj 2024.

PRG § 10 Våld i nära relation

Kamilla Olsson, samordnare, Katrin Rindlaug, strateg, Therese Thomsson, myndighetschef, socialförvaltningen och Caisa Skoggren, jämställdhetsstrateg, Länsstyrelsen, informerar om hur man arbetar tillsammans med att förebygga våld i nära relation.

Caisa Skoggren informerar att Länsstyrelsen Gotland har tagit fram en länsstrategi som heter, Jämställdhetsstrategi för Gotland 2024- 2027. Den handlar om ett Gotland fritt från våld. Det är ett samhällsproblem med mäns våld mot kvinnor, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och prostitution. Unga kvinnor i åldern 16-24 år är en grupp, som blir utsatta för sexuellt våld. Kunskapen om hedersvåld behöver öka, då det inte görs så många anmälningar. Våldet genom hela livet, går från generation till generation. Polisen arbetar förebyggande mot gäng och gängkriminalitet. Det är viktigt att våga prata om våld i nära relation och att våga fråga när man tror att någon kan vara utsatt. Samarbete sker tillsammans med Finsam Gotland.

Samarbete sker i olika referensgrupper, som har ett regionalt samverkans nätverk. Det förebyggande arbetet i skola och förskola behöver stärkas. Förbättra stödet till särskilt utsatta, som de med funktionsnedsättning, har svårt med språket och de äldre.

Idag 22 maj 2024 togs beslut om en ny handlingsplan.

Pensionärsrådet ställer fråga om kvinnors våld mot män? Svaret är att det mest är män, som är utförare när det gäller våld i nära relationer. Det finns även kvinnor som utsätter män för våld.

Fråga om det finns mansjour på Gotland? Svaret är att det funnits tidigare, men inte i dagsläget. Mansjourer är det regionen tillsammans med Länsstyrelsen, som driver dem.

Katrin Rindlaug informerar att Region Gotland arbetar med tydliga riktlinjer för våld i nära relationer och det gäller samkönade våld. Region Gotland har tagit fram ett program, Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland 2023-2027. Programmet beskriver prioriterade insatser och sju mål. Ett av målen är hur våld förebyggs, upptäcks och att stöd erbjuds. Det är viktigt att värna om en trygg uppväxt fri från våld.

Kamilla Olsson informerar om att hon arbetar på myndighetsnivå med att utbilda alla 1350 st medarbetare i socialförvaltningen, för att öka kunskapen om våld i nära relationer. Alla som ska jobba i äldrevården får utbildning om äldre och utsatta. Samtal i vardagen om våld i nära relationer. Viktigt att synliggöra de som är utsatta och de som är utförare. Våga fråga närstående och sökande, så att de får rätt stöd och råd.

2014 togs en nyckelpersonsstruktur fram, där nyckelpersoner är utsedda i alla verksamheter, en ny kommer ut nu.

Freda är en ärendegrupp, som träffas andra fredagen i månaden, den har aldrig ställts in. Här träffas olika profession och lyfter frågor som bland annat handlar om LSS.

Våld mot äldre, handlar ofta om ekonomiskt våld, där närstående undanhåller pengar, så att personen får leva i fattigdom. Även försummelse och vanvård är förekommande.

Pensionärsorganisationerna känner sig trygga med att våga fråga, när man tror att någon kan vara utsatt för våld i nära relation. Det finns en stark oro när man som närstående får vårda sina närmast anhöriga. Det finns stöd att få genom anhängstöd och ansök i tidigt stadium. Nätverk för äldre är inte alltid lätt, det är svårt att veta vem de ska kontakta. Då kan seniorsidan på Region Gotlands hemsida vara ett bra stöd för att hitta rätt information.

PRG § 11 **Övriga frågor**

Följande frågor ställdes innan dagens möte, som Filip Reinhag (S) fick besvara:

Covid vaccinations prioriteringsordning?

Svar: Vi följer Folkhälsomyndighetens rekommendation om avgiftsfrihet för covid-vaccination. Utöver nedan även beslut om att läkare i enskilda fall kan bedöma att patient med nedsatt immunförsvar, samt anhöriga i behov av vaccin, ska erbjudas detta kostnadsfritt. Folkhälsomyndighetens rekommendation är: 1. Personer som är 80 år och äldre rekommenderas en dos under våren 2024. 2. Personer som är 65-79 år och har dagliga omsorgsinsatser från till exempel hemtjänst, SÄBO/korttidsboende eller motsvarande rekommenderas en dos under våren 2024. Personer som endast har hemtjänstinsatser i form av städning, trygghetslarm eller leverans av matlådor, ingår inte i målgruppen för rekommendation.

En person som vaccinerade sig i höstas och dessutom har haft bekräftad covid-19 efter 1 oktober, har ett gott skydd även under våren och sommaren 2024. En ny vaccindos under våren behövs inte, utan nästa dos kan tas till hösten. Rekommendationerna gäller från det år en person fyller 80 respektive 65 år.

Pensionärsrådet föreslår att vid nästa annonsering för vaccination, att det öppnar upp för fler som kan få vaccination, utan att betala för den, att fler inkluderas.

Bältrosvaccination hur går det?

Svar: Vi har inga diskussioner om att konstadsbefria vaccination mot bältros. Det saknas ekonomiska förutsättningar för det i dagsläget.

Pensionärsrådet lyfter att det en stor kostnad för att vaccinera sig, vilket inte alla har råd med. Och att det är viktigt att man vaccinerar sig.

Hur jobbar Region Gotland med tandvårdens införande i sjukförsäkringen, så att det blir billigare att få tandvård?

Svar: Den frågan om att föra in det i den allmänt finansierade sjukvården, går inte att besvara nu. Hälso- och sjukvårdsnämnden kämpar med att klara det uppdrag som vi har idag och försöker att rekrytera kompetenser som behövs för att bemanna upp tandvårdsklinikerna. Vilket är en utmaning i dagsläget, då vi har tappat kompetens.

Det är en politisk fråga på nationell nivå.

Sänka åldern på buss? Det är gratis att åka buss när man är 80 år. Förslag skulle vara att sänka åldern till 70 år, då skulle fler välja att åka buss, om det var gratis. Det är ju gratis att åka buss när man har en kallelse till sjukvård. Det är svårt med busskort. Pensionärsrådet vill att det jobbas vidare i ärendet.

Hemtjänstbilar har svårt med parkeringsplatser när de ska besöka sina brukare. Förslag från pensionärsrådet är att det skulle finnas särskilda parkeringskort för dem. Håkan Ericsson (S) tar med sig frågan.

Hemtjänst ska ha tillgång till nyckelgömmor hos brukarna, nu är cylindrarna utbytta på flera ställen. Varför sätts de inte på entrédörrarna? Där det är elektroniska lås på entrédörren är det inga problem för hemtjänsten.

Margareta Palmedal berättar att hon och Kriistina Hansson (S) blev inbjudna av hälsofrämjande enheten för att tycka till om seniorsidan. Ett tryckt utskick med information om seniorsidan har nu skickats ut till 65+.

Till nästa pensionärsråd vill dem bjuda in någon, som kan informera om hur man använder ny teknik, som läkemedelsautomat, trygghetslarm, det finns matta som larmar när man ramlar vid sängen och trygghetskamera.

PRG § 12 Mötet avslutas

Ordförande tackar de närvarande för deltagandet och förklarar dagens möte avslutat.

Nästa möte 2024-09-10